

УДК 9 (Укр)

Гой В. – ст. гр. ПФ-11

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ЩО ТАКЕ КІБЕРБУЛІНГ ТА ЯК З НИМ БОРОТИСЬ?

Науковий керівник: к.і.н., доцент Щигельська Г. О.

Ной В.

Ternopil Ivan Pul'uj National Technical University

WHAT IS CYBERBULLYING AND HOW TO DEAL WITH IT?

Supervisor: Ph. D, Associate Professor Shchyhelska H. O.

Ключові слова: кібербулінг, насильство.

Keywords: cyberbullying, violence.

У XXI столітті Інтернет став невід'ємною частиною життя суспільства. З одного боку, це засіб розвитку ерудиції та навичок спілкування, а з іншого – ситуація підвищеного ризику зіткнення з певними загрозами. Зокрема, віртуальне інтернет-середовище і новітні технічні засоби створили можливості для поширення нового виду насильства – кібербулінгу, від якого найчастіше потерпають діти та підлітки, оскільки вони є найактивнішими користувачами. Особливо сприяють цьому неконтрольоване використання контенту і відсутність або слабка сформованість критичного мислення.

Кібербулінг – це новітня форма агресії, що передбачає жорстокі дії з метою дошкулити, нашкодити, принизити людину з використанням сучасних електронних технологій: Інтернету (електронної пошти, форумів, чатів, ICQ) та інших засобів електронної техніки – мобільних телефонів чи ін. гаджетів [1]. Небезпека такого виду насильства полягає у тому, що воно відбувається як у віртуальному світі, так і може включати в себе деякі види фізичних знущань, наприклад, бійки і цькування з метою подальшого поширення відео і фото в мережі Інтернет. Таке поєднання фізичного і психологічного насильства шкодить здоров'ю і, навіть, несе загрозу для життя дитини.

Найперший трагічний випадок, пов'язаний з кібербулінгом, трапився у 2002 р. Його жертвою став американський підліток Гіслан Раза. Хлопець, задля розваги, зняв відео на основі сцени з всесвітньо відомого фільму «Зоряні війни», замінивши меча бейсбольною битою. Однокласники без відома хлопця виклали це відео в мережі й воно набрало мільйони переглядів. Клеймо «дитини зоряних війн» вплинуло на стосунки з однолітками, а також завдало серйозної шкоди психіці підлітка.

Кібербулінг може здійснюватися у різних формах. Персоніфікована форма передбачає переписку або розсилку інформації безпосередньо жертві. Друга форма – неперсоніфікована, полягає у поширенні інформації жертві та деякому колу осіб, якими можуть бути певні референтні групи, такі як клас, школа і т.д. Наслідками стають приниження, засудження, неповага, тобто дана форма є більш небезпечною. Кібербулінг може здійснюватися у прямій або латентній формі. Перша - передбачає такі дії, як розповсюдження особистої інформації (правдивої або фейкової), розсилка фото і відео образливого характеру, різного роду погрози, зйомки бійок з подальшим поширенням в мережі Інтернет. Другий вид, прихований, найчастіше виглядає як звичайна бесіда, але з використанням провокативної поведінки, яка веде до конфлікту.

Сучасні американські вчені виділяють 8 різних типів кібербулінгу. Тип 1: *Перепалки, або флеймінг* – обмін короткими гнівними та запальними репліками між

учасниками з використанням комунікаційних технологій. Часто зустрічається на форумах або чатах. Це улюблений метод «тролів» (провокаторів). Тип 2: **Нападки** – регулярні висловлювання образливого характеру на адресу жертви (багато СМС-повідомлень, постійні дзвінки) аж до перевантаження приватних каналів. Часто використовуються в онлайн іграх. Тип 3: **Наклеп або обмовлення**. Передбачає поширення неправдивої, принизливої інформації. Може бути у формі текстового повідомлення, а також фото. Тип 4: **Самозванство**. Особа використовує особисті дані жертви (логіни, паролі до акаунтів в мережах, блогах) з метою здійснення від її імені негативної комунікації. Тип 5: **Ошуканство**. Виманювання конфіденційної особистої інформації для власних цілей або передачі іншим особам. Тип 6: **Відчуження**. Он-лайн відчуження в будь-яких типах середовищ, де використовується захист пароллями, формується список небажаної пошти або список друзів. Тип 7: **Кіберпереслідування**. Один з найнебезпечніших видів. Жертву приховано вистежують для скоєння нападу, побиття, звалтування. Тип 8: **Хепіслепінг** – відносно новий вид кібербулінгу, який передбачає реальні напади, які знімаються на відео для розміщення в інтернеті, може закінчитись летально. У зв'язку з цим з'явилося поняття буліцид – загибель жертви внаслідок булінгу [2].

Учасниками кібербулінгу є агресор, потенційна жертва і спостерігач. Для жертви наслідками стають – психологічно зламана особистість, замкненість у собі, відчуження від реального життя, страх спілкуватися з однолітками, суїцид. Для агресора, який діє з різних причин, може наступити адміністративна і навіть кримінальна відповідальність.

Ситуація з кібербулінгом в Україні невтішна. За статистикою, 24% українських школярів вважають себе жертвами булінгу, 67% - стикалися з кібербулінгом за останні 2-3 місяці, 40% жертв ні з ким не діляться проблемою, навіть з батьками, 44% - спостерігачів ігнорували булінг, тому що боялися за себе [3].

Щоб не стати жертвою кібербулінгу потрібно дотримуватись певних правил. При реєстрації на різних сайтах слід не вказувати особисту інформацію (номер телефону, фото та ін.), створювати надійні паролі. Використовувати веб-камеру тільки при спілкуванні з друзями або близькими. Одиничні випадки агресії в інтернеті варто ігнорувати, тоді найчастіше кібербулінг завершується на початковій стадії. Ще одним способом уникнути булінгу є блокування агресорів, більшість сайтів це дозволяють.

Отже, кібербулінг – це вид кібернасильства, що створює загрозу здоров'ю та життю людини, і з ним потрібно боротись. Спостерігачам не варто стояти осторонь. Потрібно виступити проти агресора і підтримати жертву, в деяких випадках повідомити дорослих, а також звернутися до правоохоронних органів.

Список використаних джерел:

1. Кочан І. Слова з компонентом кібер- у сучасній українській мові / І. Кочан // Вісник Львівського університету. Серія філологічна. - 2016. - Вип. 63. - С. 279. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vlnu_fil_2016_63_32.; Найдюнова Л.А. Кібер- булінг або агресія в інтернеті: способи розпізнання і захист дитини / Л.А.Найдюнова // Методичні рекомендації / Серія: На допомогу вчителю. Вип. 4. – К., 2011. – С.7.
2. Лубенець І. «Кібернасильство (кібербулінг) серед учнів загальноосвітніх навчальних закладів» / Національний юридичний журнал: теорія і практика; Що таке кібербулінг? Інтернет-тролінг і кібербулінг [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://howtoukr.ru/internet/79565-shho-take-kiberbulingu-internet-troling-i.html>
3. Булінг [Електронний ресурс]. – Режим доступу : stopbullying.com.ua.